

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽMOGAUS MIRTIES NUSTATYMO IR KRITINIŲ BŪKLIŲ ĮSTATYMO NR. VIII-157 3 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-2269 IR LIETUVOS RESPUBLIKOS SPORTO ĮSTATYMO NR. I-1151 15 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-2227

Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2022 m. lapkričio 30 d. sprendimo Nr. SV-S-747 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 2 punktą ir Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2022 m. gruodžio 9 d. sprendimo Nr. SV-S-755 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 3 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a :

1. Pritarti siektinam tikslui išplėsti asmenų, turinčių teisę ir galinčių kvalifikuotai nustatyti kritinę būklę ir imtis gaivinimo, pirmosios pagalbos bei kitų medicinos pagalbos priemonių stengiantis išsaugoti žmogaus gyvybę, ratą, tačiau pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui Lietuvos Respublikos žmogaus mirties nustatymo ir kritinių būklių įstatymo Nr. VIII-157 3 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-2269 (toliau – projektas) nesvarstyti dėl šių priežasčių:

1.1. Lietuvos Respublikos žmogaus mirties nustatymo ir kritinių būklių įstatymo (toliau – įstatymas) 3 straipsnyje nustatyta, kad kritinę būklę nustato, taigi ir įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje nurodytą pareigą nedelsiant suteikti pirmąją medicinos pagalbą ir imtis kitų galimų priemonių žmogaus gyvybei išsaugoti turi sveikatos priežiūros specialistai, farmacijos specialistai ir Vyriausybės nustatyto sąrašo profesijų, darbų ir veiklos sričių darbuotojai, transporto priemonių vairuotojai mėgėjai, buvę kartu su nukentėjusiais ar pacientais nelaimingų atsitikimų ar ūmaus gyvybei pavojingo susirgimo vietose. Į Profesijų, darbų ir veiklos sričių darbuotojų bei transporto priemonių vairuotojų, buvusių kartu su nukentėjusiais ar pacientais nelaimingų atsitikimų ar ūmių gyvybei pavojingų susirgimų vietose ir privalančių suteikti jiems pirmąją pagalbą, sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gegužės 14 d. nutarimu Nr. 590 „Dėl Profesijų, darbų ir veiklos sričių darbuotojų bei transporto priemonių vairuotojų, buvusių kartu su nukentėjusiais ar pacientais nelaimingų atsitikimų ar ūmių gyvybei pavojingų susirgimų vietose ir privalančių suteikti jiems pirmąją pagalbą, sąrašo patvirtinimo, taip pat įstatymų nustatytų kitų asmenų kompetencijos šiais klausimais nustatymo“ (toliau – Profesijų sąrašas), yra įtraukti įvairių transporto priemonių vairuotojai ir įgulų nariai, statutinių tarnybų darbuotojai, kariai, darbuotojai, dirbantys švietimo, socialinių paslaugų, laisvalaikio srityse, sporto specialistai ir kt. Valstybės įmonės „Regitra“ duomenimis, 2019 m. išduota 197 508, 2020 m. – 165 301, 2021 m. – 171 165, 2022 m. I pusmetį – 90 532 vairuotojo pažymėjimai, t. y. tiek asmenų atitinkamais metais yra išklause pirmosios pagalbos mokymus, prieš gaudami vairuotojo pažymėjimą (iš viso 624 506 asmenys). Valstybės įmonės „Regitra“ duomenimis, 2023 m. sausio 1 d. vairuotojo pažymėjimą turėjo 1 514 372 asmenys. Pagal Privalomojo pirmosios pagalbos mokymo programą, kurią privalo išklausti asmenys, nurodyti sveikatos apsaugos ministro tvirtinamame Asmenų, kuriems privalomas sveikatos ir (ar) pirmosios pagalbos mokymas, profesijų ir veiklos sričių sąrašas (jame nurodyti į Profesijų sąrašą įtraukti ir kai

kurie kiti darbuotojai), Higienos instituto duomenimis, apmokyta 2021 m. – 28 527, 2022 m. – 52 241 asmuo. Taigi iš viso vien 2020–2022 m. pirmosios pagalbos mokymus yra išklause apie 705 tūkst. asmenų. Pažymėtina, kad tarp sveikatos apsaugos ministro patvirtintų Privalomojo pirmosios pagalbos mokymo programos temų yra ir pradinis gaivinimas naudojant išorinį širdies defibriliatorių, o ją išklausti (atnaujinti žinias), priklausomai nuo profesijos rūšies, privaloma kas 1–5 metus. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad jau šiuo metu pirmąją pagalbą privalančių ir gebančių teikti asmenų ratas yra pakankamai platus ir yra didelė tikimybė, kad šalia nukentėjusiojo, kuriam reikalinga pirmoji pagalba, bus asmuo, gebantis ją tinkamai suteikti.

1.2. Įvertinus šio nutarimo 1.1 papunktyje nurodytą informaciją, pastebėtina, kad pirmiausia turi būti didinamas visuomenės sąmoningumas ir pasirengimas teikti pirmąją pagalbą, pavyzdžiui, organizuojant daugiau pirmosios pagalbos mokymų, praplečiant asmenų, kurie turėtų išklausti pirmosios pagalbos mokymus, ratą, vykdant visuomenės švietimą apie pirmosios pagalbos teikimo svarbą ir su tuo susijusius aspektus (dėl atsakomybės ir kt.). Tuo tikslu įgyvendinant Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir (arba) Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 8 prioriteto „Socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu“ įgyvendinimo priemonę Nr. 08.4.2-ESFA-V-628 „Tikslinių teritorijų gyventojų sveikos gyvensenos skatinimas“ buvo vykdomos priemonės Lietuvos gyventojų sveikatos raštingumui skatinti, mažinančios žmonių abejingumą nelaimės ištiktiems asmenims, taip pat buvo skleidžiamos žinios apie pirmosios pagalbos teikimą ir profesionalios pagalbos prieinamumą, buvo vykdomi pirmosios pagalbos teikimo įgūdžių mokymai. 2020–2021 m. organizuotuose gaivinimo ir automatinės išorinės defibriliacijos bei kraujavimo stabdymo 6 val. trukmės mokymuose, kuriuose buvo naudojamos realios pagalbos teikimo priemonės, dalyvavo beveik 7 000 asmenų. 35 Lietuvos savivaldybėse įrengtas automatinių išorinių defibriliatorių ir turniketų tinklas, t. y. įrengta 120 spintelių su defibriliatoriais ir turniketais bei pirmosios pagalbos priemonėmis. Pažymėtina ir tai, kad sveikatos raštingumo didinimo veiklos, kurios apima ir tikslinių grupių mokymus, skirtus pirmosios pagalbos žinioms ir įgūdžiams suteikti ar atnaujinti, vykdomos ir šiuo metu, įgyvendinant 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo plėtros programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 66 „Dėl 2022–2030 m. plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo plėtros programos patvirtinimo“, 11-001-02-10-01 pažangos priemonę „Gerinti grėsmių bei rizikos sveikatai veiksmų valdymą“, vykdomos sveikatos raštingumo didinimo veiklos, kurios apima ir tikslinių grupių mokymus, skirtus pirmosios pagalbos žinioms ir įgūdžiams suteikti ar atnaujinti. Be to, siekiant padėti vaikams, paaugliams ir jaunimui pasirengti gyvenimui, suteikti žinių, nuosekliai ugdyti vertybes, nuostatas, elgesį, kuris padės laiku atpažinti ir patiems arba padedant kitiems asmenims įveikti įvairius gyvenime kylančius iššūkius, pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro tvirtinamą gyvenimo įgūdžių bendrąją programą mokiniai, atsižvelgiant į jų amžiaus grupę, taip pat bus mokomi pirmosios pagalbos teikimo veiksmų, t. y. esant įvairioms būklėms (pvz., kraujavimas, nudegimas, nušalimas, sužalojimas ir kt.), sutvarstyti žaizdą, įtarti lūžimą, mobilizuoti galūnes parankinėmis priemonėmis, daryti širdies masażą ir iškviesti pagalbą, analizuoti ir apibūdinti pavojingas ir rizikingas situacijas, kurios gali būti traumos priežastis (saulės smūgis, hipotermija, elektros traumos, nudegimas, nušalimas ir kt.), kaip elgtis dantų traumos atveju ir t. t. Gyvenimo įgūdžių pamokas ves mokytojai, kurie kaip socialinius partnerius į pagalbą galės kvieisti visuomenės sveikatos specialistus, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus, „Carito“ ir kt. organizacijų atstovus. Pažymėtina, kad Sveikatos apsaugos ministerija, siekdama pagerinti privalomųjų mokymų, įskaitant pirmosios pagalbos mokymus, ir juose dalyvaujančių asmenų gaunamų teorinių žinių ir praktinių įgūdžių kokybę, patikslino privalomojo mokymo organizavimo ir jo metu įgytų žinių ir praktinių įgūdžių vertinimo tvarką, įtraukdama dalyvių teorinėms žinioms ir

praktiniams įgūdžiams įvertinti rengiamų testų ir užduočių sudarymo ir vertinimo reikalavimus, patobulino privalomojo mokymo veiklos priežiūros (kontrolės) tvarką ir kt.

1.3. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 1 punkte išdėstytu teisėkūros tikslingumo principu, reiškiančiu, kad teisės akto projektas turi būti rengiamas ir teisės aktas priimamas tik tuo atveju, kai siekiamų tikslų negalima pasiekti kitomis priemonėmis, projektu siūlomų ar kitų, papildomų, priemonių įtvirtinimas įstatyme siekiant nurodytojo tikslo būtų tikslingas tuo atveju, jei, būtų nustatyta, kad pirmiau nurodyti veiksmai yra vis dar nepakankami stipinant pirmosios pagalbos bei kitų medicinos pagalbos priemonių teikimą stengiantis išsaugoti žmogaus gyvybę.

2. Pritarti Lietuvos Respublikos sporto įstatymo Nr. I-1151 15 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu Nr. XIVP-2227 (toliau – Sporto įstatymo projektas) siekiamam tikslui – užtikrinti medicininės pagalbos teikimą aukšto meistriškumo sporto renginiuose, tačiau pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui Sporto įstatymo projekto nesvarstyti, nes šiuo metu yra rengiamas ir su institucijomis derinamas naujos redakcijos Lietuvos Respublikos sporto įstatymo projektas, kurį planuojama pateikti Seimui 2023 metų rudens sesijoje. Jame, kaip ir dabar galiojančio Sporto įstatymo 3 straipsnio 2 punkte bei 15 straipsnio 1 ir 3 dalyse, nustatytas sporto renginių saugumo principas, kuris, be kita ko, reiškia, kad sporto renginių rengėjai turi imtis visų reikiamų priemonių, jog vykstant sporto renginiui būtų išvengta neigiamų padarinių asmens gyvybei ir sveikatai. Taip pat numatyta, kad sporto pratybų, sporto varžybų, fizinio aktyvumo pratybų ir kitų sporto renginių organizatoriai atsako už dalyvių ir žiūrovų saugumą šių renginių metu ir privalo patvirtinti organizuojamo renginio nuostatus ir saugumo taisykles, kuriose nurodomos dalyvių ir žiūrovų saugumo renginio metu užtikrinimo priemonės, taip pat medicinos specialistų, jeigu jie pasitelkiami, dislokacijos vieta renginio teritorijoje. Minėtojo naujos redakcijos Lietuvos Respublikos sporto įstatymo projekto rengėjai ir Vyriausybė, atsižvelgdami į Seimo nario pateiktus siūlymus, papildomai įvertins galimybes ir tikslingumą papildyti Sporto įstatymo projektą nuostatomis dėl sporto renginio, atsižvelgiant į jo pobūdį (įvertinant, ar tai yra sporto pratybos, sporto varžybos, fizinio aktyvumo pratybos ar kitas sporto renginys ir koks numatomas dalyvių ir žiūrovų skaičius) saugumo ir būtinų sveikatos išsaugojimo priemonių, kurių viena yra defibriliatoriai, naudojimo.

Ministras Pirmininkas

Sveikatos apsaugos ministras